

Как и предполагалось, прибыльность работы химических компаний более чувствительна к изменению цены природного газа:

при нулевой цене на газ она составит более 45 %, а при росте этой цены на каждые 100 долларов, она будет сокращаться на 13,8 %.

Построенные модели позволяют установить критическую цену газа для обеих отраслей, т.е. такую цену, при которой наступает нулевая рентабельность и выше которой отрасль станет убыточной.

Для металлургической промышленности критическая цена на природный газ по состоянию на начало 2014 г. составляет *400 долл. США* за тыс. куб. м, для химической – *336 долл. США*. Для обеспечения безубыточной работы предприятий данных отраслей государственный регулятор должен удерживать цены на природный газ в данных пределах, в противном случае производство продукции данных отраслей потеряет экономический смысл, что повлечет серьезные потери для всей экономики страны.

Выводы. В металлургии и химической промышленности Украины стоимость природного газа является ключевым фактором возможности осуществления инвестиционной деятельности предприятий. Превышение цены на газ установленного аналитическим путем критического уровня (для металлургии – 400 долл. США, для химической промышленности – 336 долл. США) приводит данные отрасли в состояние перманентной убыточности, большая часть амортизационных отчислений и кредитов которой уходит на покрытие убытков и лишь остатки направляются на инвестирование в основной капитал.

В условиях сохранения существующих технологий для активизации инвестиционной деятельности экономически целесообразным является осуществление дифференциации государственным регуляторным органом цен на природный газ для различных промышленных потребителей на уровне ниже установленных нами критических уровней.

ЛИТЕРАТУРА

1. Goncharuk, A. G. What Investments Are Most Effective During the Financial Crisis? / A. G. Goncharuk // Journal of Applied Management and Investments. – 2012. – Vol. 1 No. 1, pp. 5–7.
2. Goncharuk, A.G. About the Influence of High Gas Price on an Efficiency / A. G. Goncharuk // Journal of Applied Management and Investments. – 2013. – Vol. 2 No. 1. – pp. 58–67.

Т.В. Деркач,

*кандидат географічних наук, доцент,
Міжнародний гуманітарний університет,
м. Одеса, Україна*

ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Глобалізація в наш час стала одним з визначних ознак розвитку світової економіки, що супроводжується зростанням взаємозалежності країн світового співтовариства через тісну їх інтеграцію. Отже інтеграція є певним *main stream* глобалізації. Успішність розвитку національних економік в умовах глобалізації світової економіки функціонально залежить від участі країн в інтеграційних процесах, що здійснюються на засадах взаємної вигоди, забезпечують більш повне та ефективне використання економічного потенціалу, підвищують рівень конкурентоспроможності та захищеності від негативних змін кон'юнктури товарних ринків [1, с. 127].

Однак, глобалізація ставить перед суспільством і окремими країнами ряд проблем і загроз, які можуть у кінцевому рахунку призвести до негативних наслідків для їх економік. Так, за даними ООН, на протязі останніх 20 років на фоні зростаючого багатства і якості життя в розвинутих країнах, а також зростання обсягів світового виробництва 54 країни світу стали біднішими. Серед них 17 країн Східної Європи, 6 – латинської Америки, 6 – Арабських країн, 20 – країн Африки. Це підтверджується іншими дослідженнями [2, с. 196].

Чи є причиною цього глобалізація і неефективна інтеграція їх економік, зважаючи, що більшість з цих країн включились у інтеграційні процеси як-то: вступ до СОТ, та до регіональних інтеграційних об'єднань: ЄС, НАФТА, АСЕАН тощо – це ще необхідно довести.

Слід тільки зазначити, що кожна з цих країн впровадила власну інтеграційну політику, це була реплікація певного внутрішнього та зовнішнього наукового, методологічного та методичного забезпечення (на чому можливо обґрунтувати її необхідність).

Сучасним завданням наукових досліджень у цій сфері є саме розробка теорії та практики економічної інтеграції найбільш адаптованої до сучасних світових економічних реалій, в якій мають бути чітко визначені її сутність, складові, механізми та інші чинники, що її визначають, як економічну категорію [3].

Аналіз визначення інтеграції різними авторами показує, що всі вони зводяться до одного, що:

- це процес – економічний процес, спрямований на економічний розвиток учасника інтеграції;
- рушійною силою цього процесу є механізми рухомості товарів/послуг і капіталів між учасниками (суб'єктами) інтеграції;
- якщо учасники інтеграції є країни, то рушійною силою є механізми міжнародного руху товарів/послуг і капіталів;
- інтеграція на практиці реалізується через торгівлю товарами (послугами) і активами суб'єктів, у тому складі фінансовими.

Важливим залишається питання про те, яким чином та чи інша країна може співпрацювати з великими інтеграційними об'єднаннями для підвищення своєї конкурентоспроможності та подальшого економічного розвитку.

Але ж ці самі завдання, які, за визначенням, стоять перед інтеграцією, виконує і зовнішня торгівля. Тобто, кожна країна свої наміри соціально-економічного розвитку може реалізувати через активізацію зовнішньої торгівлі, але із суттєвими обмеженнями. Інтеграція створює/відхиляє торгівельні потоки що дозволяє найбільш ефективно розподілити ресурси в середині країни, спрямувавши їх саме на виробництві тих товарів і послуг, в яких країна має порівняльні переваги.

Одночасно існують різні приклади співробітництва країн з крупними регіональними об'єднаннями без формального членства у них шляхом підписання різних торгівельних угод. Наприклад, угоди про вільну торгівлю між США та Ізраїлем, Марокко, Бахрейном, Сінгапуром, Австралією тощо.

Розширення експорту сприяє зростанню випуску продукції, створенню нових робочих місць та економічному зростанню в цілому, тоді, як дешевий імпорт стримує інфляцію, що сприяє збереженню грошових ресурсів та їх наступне спрямування на інвестування споживачам, що також позитивно впливає на динаміку економіки. Конкуренція з імпортною продукцією примушує національних виробників шукати способи скорочення затрат на виробництво і робити його більш ефективним, стимулює інвестування в новітні досягнення науки і техніки для підвищення якості продукції і росту продуктивності праці. Є у зовнішній торгівлі і наслідки, пов'язані з ростом конкуренції для національного виробництва і його конкурентоспроможністю в порівнянні з іноземними виробниками, а також з впливом на ринок праці. Диспропорція у зовнішній торгівлі в бік імпорту призводить до зростання від'ємного торгового балансу, а за них і зовнішнього боргу, який створює додаткове навантаження на бюджет країни. В той же час диспропорція в сторону експорту, переводить до зростання грошової маси в країні і росту інфляції.

Якщо вважати, що національна економіка – це відкрита система, яка в тій чи іншій мірі обмінюється з іншими країнами товарами, послугами, капіталом, робочою силою і не може існувати без такого обміну, тобто, воно представляє собою складову частину світової відтворювальної системи, то виникає слушне питання чим же тоді відрізняється інтеграція від зовнішньої торгівлі.

Інтеграція, як процес – це рух, це динаміка, це те природне (у нашому випадку) економічне явище, зміна стану економічної системи, перехід її з одного структурного стану в інший.

Отже, процес інтеграції – це перехід економічної системи, однієї або декількох із одного стану (менш простого за рівнем розвитку) у більш складний шляхом об'єднання.

При інтеграції частиною самостійності суб'єктів, що інтегруються поступаються шляхом:

- прийняття інтеграційних умов, нормативних актів, стандартів, тощо;
- зняття певних митних бар'єрів, квот;
- реформування власної та спільної нормативної бази;
- введення загальної грошової одиниці тощо.

Певні розбіжності, що особливо почали проявлятися у світі в другому десятиріччі XXI сторіччя показали явні прогалини в теорії інтеграції і її невідповідність сучасним реаліям. До нашого часу в теорії міжнародної економічної інтеграції сформувалися основні напрямки: ранній неолібералізм - 50-60-ті ХХ ст. (В. Репке, М. Алле), пізній неолібералізм (Б. Баласса та ін.), корпоративізм - сер. 60-х (С. Рольф, У. Росту), структуралізм (Г. Мюрдаль, П. Стріттен, Ф. Перру та ін.), неокейнсіанців - 70-ті рр. (Р. Купер та ін.), дирижізм (Я. Тінберген, Р. Санвальд, І. Штолер) та ін. Слід зауважити, що між напрямками абсолютно чітко простежується відмінність поглядів щодо питання присутності держави в міжнародній економічній інтеграції. [2, с.198].

В якості головної економічної причини, що об'єктивно зумовлює необхідність інтеграції, неолібералісти виділяли протиріччя між потребами вільного міжнародного обміну, необхідного для розвитку економіки, і існуючою тоді системою протекціоністських дискримінаційних бар'єрів на шляху такого обміну. [4].

Різні країни по-різному підходять і втілюють (реалізують) інтеграцію своїх економічних систем в залежності від усвідомлення і визначення, оприлюднення і реалізації їх економічних інтересів через інтеграційні процеси, і взагалі – інтеграційну політику. Це дозволяє поділити інтеграцію (інтеграційну політику) на пасивну і активну.

При пасивній інтеграції держава у інтеграційній політиці не чітко – досить розмито формулює свої економічні інтереси та визначає цілі, а тим більше терміни їх досягнення.

А на передній план висовується сумнівні цілі. В якості яких виступає саме інтеграція, а не економічні результати.

Активна інтеграція (інтеграційна політика) проводиться під впливом досить цільової державної соціально-економічної політики, в якій інтеграція виконує роль каталізатора, що підсилює економічні механізми активізації товарно-грошового обігу задля припливу капіталу у національну економіку, розвитку її галузей, ринків, підвищення рівня життя власного населення.

Креативні положення теорії міжнародної інтеграції, урахування загальних закономірностей у розвитку економічної інтеграції – важлива умова вибору адекватних кроків для реалізації задач інтеграції. Хід економічної інтеграції – процес етапний, що характеризується своїми закономірностями в подоланні відмінностей між економічними системами і формуваннями умов для інтеграції. Тому в основі розробки кроків по поглибленню інтеграції повинен лежати системний аналіз макро-, мезо- та мікроекономічних параметрів соціально-економічних суб'єктів що інтегруються.

ЛІТЕРАТУРА

1. Деркач Т. В. Місце та роль регіональної економічної інтеграції у процесах глобалізації світової економіки / Т. В. Деркач // Економічні інновації. – 2014. – Вип. № 57. – С. 127–135.
2. Лисюк В. М., Деркач Т. В. Теоретико-сутнісний аналіз економічної інтеграції / В. М. Лисюк, Т. В. Деркач // Економічні інновації. – 2015. – Вип. № 59. - С. 194–202.
3. Лысюк В. М. Адаптация украинской экономики к мировым экономическим процессам / В. М. Лысюк // Рыночная экономика: современная теория и практика управления : [сб. науч. тр. ОНУ им. Мечникова]. Т. 6. – Вып. 6. – Одесса, 2003. – С. 299–310.
4. Экономическая и технологическая кооперация в разрезе секторов ЕЭП и Украины [Ивантер В. В., Геец В. М., Шинкарук Л. В., Широу А. А., Ясинский В. А., Анисимов А. М.] // Евразийская экономическая интеграция : Научно-аналитический журнал. – 2014. – № 1. – С. 7–32.